

Održan prvi seminar šumske pedagogije u Hrvatskoj

Zagreb, 29. 05. 2024.

Šumska pedagogija postaje sve vidljivija i u Hrvatskoj. Tome je svakako svoj doprinos dao i prvi seminar šumske pedagogije održan 29. svibnja 2024. na Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu. Ovaj poticajni događaj za daljnji razvoj i afirmaciju šumske pedagogije u Hrvatskoj održan je u okviru projekta „Znanje iz šume za šumu – program šumske pedagogije za očuvanje šumskog bogatstva Grada Zagreba“. Seminar je organizirao **Centar za šumsku pedagogiju Silva.Rei iz Zagreba** uz pokroviteljstvo Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske. Uz Fakultet šumarstva i drvne tehnologije (FŠDT) koji je bio suorganizator, seminar su podržali Hrvatska komora inženjera šumarstva i drvne tehnologije te Javna ustanova Park prirode Medvednica.



Sudionici 1. seminara šumske pedagogije ispred ulaza u zgradu Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije u Zagrebu

Seminaru je prisustvovalo trideset pedagoških djelatnika iz osnovnih škola i predškolskih ustanova u nadležnosti Grada Zagreba, uključujući i studente Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije. Uvodno je u ime domaćina sudionike pozdravio prodekan FŠDT-a prof. dr. sc. Stjepan Posavec.

Na početku radnog dijela seminara, voditelj Centra za šumsku pedagogiju i moderator skupa prof. dr. sc. Ivan Martinić istaknuo je **važnost šumske pedagogije kao autentičnog koncepta u novodobnom obrazovanju za zeleni razvoj i održivu budućnost**, ali i nove pozornice za promociju šumarske struke i sustavno jačanje ideje šumske pedagogije u Hrvatskoj. Upoznao je prisutne kako je od osnivanja Centra za šumsku pedagogiju u lipnju 2022. godine Centar proveo 15 terenskih radionica šumske pedagogije za preko 300 djece iz vrtića i škola, pri čemu su na osnovnoj razini educirani brojni djelatnici odgojno-obrazovnih ustanova te su potpisani sporazumi o suradnji s desetak udruga i ustanova. Podsjetio je da su glavni ciljevi Centra promovirati i popularizirati šumsku pedagogiju kao doprinos sustavnom razvijanju neformalnog učenja u prirodnim sredinama te afirmirati šumarsku znanost i struku kroz koncept šumske pedagogije kojim se omogućava neposredni doživljajni kontakt s prirodom i šumom kroz različite aktivnosti i za različite sudionike ovisno o njihovim mogućnostima

i pristupačnosti prirodnih sredina kakvi su npr. lokaliteti zaštićene prirode, šume u blizini škole, gradski parkovi, školski vrtovi i dr. Naveo je kako okolišno-obrazovne aktivnosti povezane sa šumama i vođene od šumarskih stručnjaka postoje na nacionalnoj razini u velikom broju europskih zemalja u razdoblju od preko 30 godina.



Pozdravne riječi prodekana FŠDT-a prof. dr. sc. Stjepana Posavca

Kao ciljeve seminara naznačio je širenje znanja o šumskoj pedagogiji, s posebnom pažnjom posvećenoj prilagodbi odgojno-nastavnog plana i programa za izvođenje šumske pedagogije i pedagoškog rada u šumi, potom motiviranje pedagoških djelatnika za nadogradnju njihovih kompetencija za aktivnosti u šumi i izvođenje nastave u prirodi. Posebnim ciljem označio je druženje i dijeljenje iskustava sudionika o vidovima izvanučioničkih aktivnosti koje provode u svom radu.

Konferencijski dio seminara koji je održan u vijećnici FŠDT-a započeo je izlaganjem prof. dr. sc. Ivana Martinića koji je govorio **o važnosti šumske pedagogije, ciljevima koje postavlja, načinima provedbe te o dosezima** u pojedinim europskim državama. Istaknuo je kako učenje u šumi temeljeno na osjetilno-doživljajnom spoznavanju i izravno stečenom iskustvu razvija sve aspekte ljudske osobnosti, pri čemu je proces učenja važniji je od naučenih činjenica. Utvrdio je da šumska pedagogija doprinosi obrazovanju za održiv razvoj poticanjem razumijevanja korištenja prirodnih resursa i podizanjem ekološke svijesti, razvijajući pritom socijalne i kreativne kompetencije uključenih.

Dipl. ing. šum. Irena Mišković nastavila je izlaganjem **sadržajno-metodičkog pristupa šumske pedagogije s primjerima iz prakse**. Naglasila je da doživljajna pedagogija i iskustveno učenje trebaju biti interaktivni, emocionalni i izazovni kako bi učenici bili aktivno uključeni i mentalno prisutni. Pod ciljevima uključivanja šumske pedagogije u obrazovne programe ustanova navela je poticanje odgovornog ponašanja prema prirodi, razvijanje potrebe za boravkom u prirodi te spoznaju o važnosti čistog zraka, vode i tla. Istaknula je i oprimjerila važnost planiranja dječjih/učeničkih aktivnosti u šumi koje traju biti

takve da uključuju sva osjetila i potiču istraživanje i kreativnost – kao vrijedan alat u ostvarivanju funkcionalnih i odgojnih ciljeva u nastavnom procesu. Iz vlastitih iskustava izvođenja programa šumske pedagogije navodi da je pravilnim odabirom aktivnosti svaki sadržaj moguće prilagoditi dobi djeteta te zaključuje kako šumski pedagog za zadatak ima rad na usvajanju funkcionalnih i odgojnih ciljeva, a ne činjeničnog znanja!

Aspekte i **iskustva provedbe šumskog obrazovanja u Parku prirode Medvednica** predstavila je dipl. ing. šum. Martina Jurjević Varga. Govorila je o značaju šumske pedagogije u današnjem načinu života s manje kretanja, te kako šumska pedagogija povezuje upoznavanje šumskih ekosustava s odgojno-obrazovnim radom u prirodnom okruženju. Navela je postojeće edukativne programe koji se nude u Parku prirode Medvednica te iskustva o procesu planiranja i prilagodbi sadržaja aktivnosti dobnim skupinama i nastavnim interesima. Naglasila je kako je iskustveno učenje kroz igru najbolji način učenja, a među dobrobitima šumske pedagogije ističe razvoj motoričkih sposobnosti, kreativnosti, logičkog razmišljanja, koncentracije i pažnje, te stvaranje pozitivnih emocija i razvoj socijalnih vještina.

S izlaganjem je nastavio mr. sp. Dragan Turk dipl. ing. šum. stručnjak, s najvećim iskustvom prakse šumske pedagogije u Hrvatskoj. Predstavio je **viziju i ciljeve kojima se vode u izvođenju šumske pedagogije** u Nacionalnom parku Risnjak. Pritom se u fokus stavlja buđenje zanimanja i veselja prema šumi, opažanje prirode, pružanje informacija o šumi i njenim vrijednostima, prikazivanje uloge šumara te poticanje promjene ponašanja prema šumi. Uz niz praktičnih savjeta za voditelje šumske pedagogije izložio je primjere aktivnosti koje imaju za cilj „učenje iz šume za šumu“ kao što su šetnje po šumi, dječje igre, dani u prirodi, školski projekti, vođene šetnje po poučnim stazama i turistički programi na autentičnim šumskim lokalitetima.



Detalji s terenskih aktivnosti šumske pedagogije u šumi Maksimir' – element „ovo je moje stablo“ (slika lijevo); element „slijepa šetnja“ uz užu (slika desno)

Nakon izlaganja, uslijedila je **terenska demonstracija šumske pedagogije u šumi Maksimir**. Sudionici su u izvođenju elemenata i aktivnosti šumske pedagogije bili podijeljeni u dvije skupine, pri čemu im se prikazalo planiranje i izvođenje aktivnosti te priprema materijala i rekvizita, a sudionici seminara su imali priliku aktivno sudjelovati u većem broju aktivnosti šumske pedagogije.



Detalji s terenskih aktivnosti šumske pedagogije u šumi Maksimir – element „ispit za vuka“ (slika lijevo); izložba šumskih likovnih kompozicija 'land art' (slika desno)

Svim sudionicima podijeljeni su raznovrsni seminarski materijali: Priručnik za edukatore i vodiče u prirodi (Martinić, 2021.), povećalo i zastavice za istraživanje i označavanje tragova šumskih životinja, land-art okviri s kvačicama te Metodički priručnik šumske pedagogije (Silva.Rei, 2024) , čime su dodatno osnaženi za planiranje i provođenje šumskih aktivnosti.

Poslijepodnevni dio seminara uključivao je dodatna izlaganja, analize i rasprave. Anđela Antičević bacc. ing. šum. predstavila je nalaze **evaluacije terenskih radionica šumske pedagogije** s djecom nižih mješovitih razreda osnovne škole. Rezultati evaluacijskih upitnika pokazali su visok stupanj zadovoljstva sudionika, uspješno usvajanje novog znanja te motivaciju sudionika za daljnje aktivnosti u prirodi. Kao najzanimljiviji sadržaji pokazale su se interaktivne i praktične aktivnosti te druženje u prirodnom okruženju. Shodno rezultatima, preporučila je uključivanje više aktivnosti i slobodnog igranja u šumi, te redovito prikupljanje povratnih informacija za kontinuirano poboljšanje radionica.

U završnom izlaganju prof. dr. sc. Ivan Martinić ohrabrio je sudionike seminara na uključivanje u šumsku pedagogiju iznoseći niz **praktičnih uputa i savjeta budućim voditeljima radionica šumske pedagogije**. Pritom je predstavio metodički priručnik za šumsku pedagogiju i podijelio upute o izboru i pripremi aktivnosti, odabiru optimalnog mjesta izvođenja i dr.

Kao zaključak seminara šumske pedagogije ponovno je naglasio mnogostruke koristi šumske pedagogije ističući kako „**učenje u šumi i iz šume**“ više od drugih oblika učenja omogućava djeci i odraslima najizravniji kontakt s prirodom, osnaživanje osjetilnih doživljaja i motoričkih sposobnosti, kao i jačanje empatije prema okolišu. Jednako tako, zaključio je da interes za odgojno-obrazovne modele povezane s prirodom i u šumskom ambijentu stalno raste te najavio **moćnosti usavršavanja i daljnju popularizaciju šumske pedagogije u Hrvatskoj**.

Podijeljena iskustva iz parkova prirode i nacionalnih parkova pokazala su da šumska pedagogija može biti uspješno implementirana u različitim okruženjima. Praktične demonstracije i evaluacije terenskih radionica istaknule su važnost interaktivnog i iskustvenog učenja, koje potiče djecu na istraživanje, opažanje i kreativnost, a u drugom koraku na njihov razvoj prema ekološki osviještenim osobama. Evaluacijski upitnici su pokazali visok stupanj zadovoljstva sudionika i potvrdili učinkovitost šumske pedagogije u razvijanju ekološke svijesti i motivaciji za daljnje aktivnosti u prirodi.

Kroz izlaganja su pružene detaljne upute i savjeti za provedbu šumske pedagogije. Posebno je naglašena **važnost cjelovite pripreme aktivnosti, odabira materijala i rekvizita te prilagodba sadržaja uzrastu i mogućnostima sudionika.**

U završnoj raspravi, u kojoj su sudionici redom iskazivali veliki interes za šumsku pedagogiju, izražena je nada da će izniman potencijal koji šumska pedagogija donosi u svijet odgoja i obrazovanja biti i u Hrvatskoj iskorišten prepoznavanjem, poticanjem i podrškom naporima rasta i širenja ideje šumske pedagogije u budućnosti.

Pripremilo: Anđela Antičević i Lara Zgrablić